

Nr 408

av herr Gillström m. fl.
om en allmän glasögonförsäkring

Behovet av synvård och glasögon blir alltmer angeläget. Kostnaderna stiger ständigt. Statens pris- och kartellnämnd har i sin senaste utredning angående handeln med glasögon (SPK 1973-08-28, Dnr 194-69) inte funnit marginalerna särskilt höga. Trots detta uppfattar allmänheten kostnaden för glasögon och synundersökningar som ekonomiskt betungande. Särskilt familjer med många glasögonbärare och personer i de icke aktiva åldrarna åsamkas dryga kostnader.

I tidigare motioner (1973:155 (vpk), 1973:660 (c), 1973:1170 (fp)) har motionärerna tagit upp frågan om fria glasögon helt generellt. Med hänsyn till att frågan inte prövats utifrån de olika faktorer, som påverkar den, synes det nödvändigt att snarast påkalla en utredning. Anskaffandet av glasögon innehåller nämligen tre olika moment: synundersökning, tillverkning av glasögonbågar och glas samt försäljning.

Synundersökningen utförs till största delen av leg. optiker och ögonläkare. Varje år utförs 700 000-800 000 undersökningar, av vilka optiker svarar för 70 % och läkare för 30 % (Utredning rörande ögonsjukvården, april 1969). Båda grupperna är legitimerade av socialstyrelsen. Dessa synundersökningar är tidskrävande och kan inte utsättas för priskonkurrens utan att kvaliteten försämras.

Glasögonbågarna har mer och mer blivit en modeartikel. De kan därför jämföras med andra varor som övervakas av SPK. Ev. förluster på synundersökningarna kompenseras optikern genom högre priser på bågarna.

Glasönglasen framställs efter ordination till följd av synundersökningen. Priset regleras därför av ordinationen.

Färdigställandet av glasögon, s. k. inslipning av glas, borde kunna rationaliseras enligt SPK-utredningen 1973. Denna del borde därför vara föremål för priskonkurrens.

Synundersökning och kontroll av de färdiga glasögonen samt anpassning av kontaktlinser utförs av leg. optiker, som sedan 1964 erhåller legitimation av socialstyrelsen. (Kungl. Maj:ts kungörelse den 28 juni 1963, nr 456.)

Resor för synundersökning sker nu på egen bekostnad, såvida inte remiss till ögonmottagning har utfärdats. Detta ökar belastningen på de redan nu mycket ansträngda ögonmottagningarna. I "Utredning rörande ögonsjukvården" (april 1969) efterlyses ett bättre remissförfarande mellan allmänläkare och leg. optiker. Något sådant remissförfarande har ännu inte kommit till stånd. SPK förordar i sin senaste utredning större enheter för glasögonstillverkning. Dessa skulle i så fall lokaliseras till de

större orterna. Detta medför längre resor för synundersökning och anskaffandet av glasögon.

Industrihälsovården och försvaret har på många håll en integrerad synvård utförd av leg. optiker. Framför allt inom skolhälsovården och den allmänna sektorn råder dock fortfarande stora brister beträffande adekvata synundersökningar (Aurell Skolhälsovården; häfte nr 20). Bl. a. har adekvata synundersökningar visat på direkta ögonfel som orsak till läs- och skrivsvårigheter i skolan. Inte minst betydelsefulla är därför sådana synundersökningar vid skolstarten. Samhället har här i första hand ansvaret för kostnadsfri tillgång till kvalitativt goda synundersökningar.

Kravet på bättre synvård och belysning har den senaste tiden ökat. I landet finns f. n. endast 167 allmänpraktiserande ögonläkare vid sjukhusen. Det vore orimligt att endast på dessa sjukhus få ersättning för arvode för synundersökningar, särskilt som ca 30 % av Sveriges befolkning enligt en företagen utredning inte har adekvata glasögon trots behov. Man kan misstänka att bl. a. ekonomiska hinder kan vara orsak.

Socialdepartementet utreder enligt uppgift en del av frågan, och en viss förbättring har kommit till stånd genom bidraget till starrglasögon. Fortfarande finns dock många andra synfel än starr, som är i lika stort behov av bidrag för glasögon.

Målsättningen för samhällets insatser bör vara att tillgodose allmänheten med fria synundersökningar och glasögon. I en första etapp kan detta lösas genom att också arvoden för synundersökningar utförda av leg. optiker och kostnad för glasögonglas ersätts av försäkringskassan, och att reseersättning till och från leg. optiker på remiss av läkare utgår enligt gällande bestämmelser för läkarbesök.

Slutgiltigt bör samhället genom en allmän glasögonförsäkring enligt t. ex. tandvårdsförsäkringens modell tillgodose allmänheten efter individens behov.

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär särskild utredning angående en allmän glasögonförsäkring,
2. att utredningen därvid handläggs som ärende gällande allmän hälsovård och icke hänskjuts till handikappgruppen.

Stockholm den 21 januari 1974

ÅKE GILLSTRÖM (s)

SVEN EKSTRÖM (s)

GUNBJÖRG THUNVALL (s)

OLLE WESTBERG (s)

i Hofors

OLLE ÖSTRAND (s)

ANDERS HAGLUND (s)